

מסירות נפש למען כלל ישראל

התהליך

תורה - השפעה

עבודה – ישוב הארץ

גמ"ח – הצלה מחובות

- ❖ הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל הורה לאברך שלא לעזוב את קרית אתא.
- ❖ למרות שילדיו למדו ברכסים והיה צריך להסיע מידי יום את ילדיו הלוך וחזור. והיה בזה טירחה מרובה.
- ❖ אתה צריך למסור נפש למען כלל ישראל אמר הרב.
- ❖ הרי מחירי הדירות מאוד יקרים. והחובות הם ממש פיקוח נפש.
- ❖ הפיתרון היחיד הוא ליצור עוד מקומות מגורים. וזה יהיה רק שאברכים כמוך יגורו בקרית אתא.

למה החובות גורמים?

רוב מוחלט של ההורים נכנסים לחובות דמיוניים בלי שום בסיס להחזיר. המציאות מוכיחה שחלק מההורים קורסים תחת הנטל, חלקם מתים בגיל צעיר, וחלקם מפתחים מחלות קשות שונות הנובעות מלחץ (סרטן, לב, סוכר, דיכאון קליני).

אבל נניח כרגע לזה, ונדבר על ההורים שמצליחים להגיע בריאים לגיל שבעים, ואיכשהו גם להחזיר את הכל. יש הורים רבים שבגיל זה מסיימים איכשהו עם החובות. כאן צריך לבדוק – איך הם מגיעים עד הגיל הזה? האם מסלול החיים שלהם בשנים הללו הוא מסלול בריא, נורמלי?

החל מגיל ארבעים פלוס עד גיל קרוב לשבעים – ההורים סוחבים על הגב חובות בסדר גודל מטורף. החובות הללו מטרידים אותם ונטלים את שלוות רוחם, לפעמים הם נוטלים מהם את היכולת ללמוד כראוי, ולפעמים הם פוגעים בשלום הבית או בשמחת החיים.

אין מילה אחרת להגיד את זה, ושום מכבסת מילים לא תשנה את המציאות: **רוב מוחלט של ההורים כורעים, פיזית או רגשית, תחת הנטל, בכדי שילדיהם תהיינה דירות למגורים.**

אנשים לא עומדים בזה. רבים מהמחנכים מעידים שהורים המשיאים ילדים אינם פנויים להשקיע בילדיהם שבבית. עול ההתחייבויות מכריע אותם, סוחט את לשד עצמותיהם.

חסד עם כלל ישראל

- ❖ מה המקור למסירות נפש למען כלל ישראל?
- ❖ כמה צריך האדם להתאמץ למען הכלל?
- ❖ האם יש חילוק בין החיוב למען חסד ולבין החיוב למען הכלל?
- ❖ נפתח תחילה להבין את המושג של כלל ישראל.

כנסת ישראל

סיכום

קרבות
מוספין.

אין זה כסף ציבורי-אלא
של כנסת ישראל.

עם ישראל כחטיבה אחת.

- ❖ כתב הרב י"ד סולובייצ'יק, בספרו על התשובה, עמ' 74-75,
- ❖ "מי הוא הבעלים [של קרבן ציבור]?"
- ❖ **הציבור, כלל ישראל**, שאינו על פי דין הסך הכולל, הצירוף האריתמטי, של כך וכך יחידים, **אלא אישיות ייחודית-עצמית, מעין חטיבה בפני עצמה. "כנסת ישראל"**
- ❖ **"כנסת ישראל"** - ואינני מדבר כאן על דרך המיסתורין והקבלה, אלא לפי הגדרה של הלכה למעשה - מהווה אישיות משפטית אינדיבידואלית ובלתי מתחלקת, לא פחות מאישיות משפטית-אינדיבידואלית של יחיד.
- ❖ לא ראובן או שמעון או לוי, אף לא כולם יחד, או כל אלה שתרמו מחצית השקל תרומת הלשכה שממנה נקנה הקרבן, הם הבעלים של "קרבן ציבור", **אלא כנסת ישראל כחטיבה אחת**, כאישיות אינדיבידואלית עצמית, ולא כסכום של כך וכך יחידים."

"וַאֲתֶם תִּהְיוּ לִי מַמְלַכַת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ".

- ❖ ננסה להבין מעט את המשמעות התורנית של "ממלכת כהנים", שזו המטרה של מתן תורה.
- ❖ נמשול משל, ליהודי שרוצה להתפלל תפילת מנחה. הוא כמובן רוצה להתפלל במניין, הן "כל ביה עשרה שכינתא שריה". מעלת "שכינתא שריא" היא מעלה עצמית, ויש לה השלכות הלכתיות על הגדרת התפילה כתפילה בציבור, ורק כאשר היא קיימת מתקיים הפסוק "ונקדשתי בתוך בני ישראל" ואפשר לומר קדיש וקדושה.
- ❖ הוא נכנס למקום, והנה הוא רואה שם פגישה של גדולי עולם! בחדר נמצאים הגאון מווילנא, הבעל שם טוב, האור החיים הקדוש, הבן איש חי, החפץ חיים והחזון איש. הוא פונה אליהם ברטט ובזיע בשאלה אם חפצים הם להתפלל כעת מנחה. אך לצערם אין להם מניין. אין כאן "ונקדשתי", חסר ב"שכינתא שריא".
- ❖ פונה היהודי למקום אחר, ופוגש שם עשרה יהודים הקרויים בפינו "פשוטים". יהודים שלא קראו ולא שנו ולא שמשו תלמידי חכמים, ומעלתם המרכזית היא היותם זרע אברהם יצחק ויעקב. אלא שהם עשרה. כאן אפשר להתפלל במניין, כאן מתקיים "ונקדשתי בתוך בני ישראל", כאן אפשר לומר קדיש וקדושה, כאן "שכינתא שריא".
- ❖ הדבר מדהים! ברור שכל אחד מהקבוצה הראשונה מעלתו רבה לעין ערוך. אך יש יתרון לבני הקבוצה השניה, כי יש כאן "ציבור". שכינתא שריא בציבור, ויחידים יכולים להיות קדושים ככל שיהיו, עדיין יש בחינה שרק בעשרה בישראל שכינתא שריא.

התהליך שלנו

שכינה בכלל ישראל

התורה ניתנה לאומה.

התכלית – אומה בתורתה.

מעלת כלל ישראל

- ❖ לעילא ולעילא לאין ערוך, שכינתא שריא בכלל ישראל. כלל ישראל זה הרבה יותר מעשרה מישראל.
- ❖ כלל ישראל זו מדרגה ציבורית עצומה של העם כולו, והשראת השכינה באומה כולה זו מדרגה שאף יחיד או אף קהילה אינם יכולים להגיע אליה.
- ❖ הדרך היחידה להגיע אליה היא כאשר עם ישראל ינהל את חייו כאומה בת חורין עם מלכות משלה. "מְמַלְכֶת כְּהִנִּים".
- ❖ **התורה לא ניתנה לאבות הקדושים**, למרות שאין לנו שום מושג בדרגתם ובגודל צדקתם. הם זכו להיות מרכבה לשכינה, מפיהם עם ישראל חי, עיקר מעלתנו היא היותנו זרע אברהם יצחק ויעקב, ובכל עת צרה וצוקה אנו מתפללים שתעמוד לנו זכות אבות. אך את התורה הם קיימו בהתנדבות, לא כציווי.
- ❖ **התורה ניתנה רק לעם ישראל כאומה שלמה**, כאשר יצאנו ממצרים לחירות עולם, והגיענו כאומה לקבלת התורה.
- ❖ **כי התכלית של התורה היא לחיות חיי אומה על פי תורה.**

התהליך שלנו

המשכן
מאת כל איש אשר ידבנו ליבו

אם חוק הוא שלא תחול השראת השכינה על יחידים ועל יצירות פרטיות, הרי
בתרומת המשכן היתה התנדבות כללית של כל שדרות העם מגדול ועד
קטן, טף ונשים, וחלה השראת השכינה במעשי ידיהם.

“היה מעשהו מכל הקהל... והתחייב השלמת התולדה שהיא
חול השכינה”¹⁹.

התוצאה ההכרחית משלמות הכלל — באה לידי ביטוי בהשראת השכינה
במעשה ידיהם.

סיכום

מצוות לציבור לאומה.

שופטים, יובל, ירושת
הארץ.

לפעול מכוח בן האומה.

נתינת התורה - לאומה

- ❖ נתינת התורה לכלל, וצורת חיים כאומה ולא רק כיחידים, מונחים לאורך כל התורה כ"הנחת יסוד".
- ❖ יש הרבה מצוות שנצטוונו כאומה, ואין אפשרות לקיימן כיחידים.
- ❖ כגון, שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך, כגון מצוות המלחמה, ירושת הארץ, פרטי דיני יובל, ועוד רבות. כל מי שלומד את התורה חש לאורך כל הדרך, **כי התורה מדברת אל כלל ישראל**, ומצווה את האומה הישראלית כיצד לנהוג.
- ❖ כלומר, אם נשאל את נותן התורה למי הוא נותן אותה, אל מי הוא "מדבר" בתורה, התשובה תהיה לכלל ישראל. לעם ישראל החי כממלכת כהנים וגוי קדוש. גם מצוות היחיד באות מכח היותו בן לאומה כולה.

ישיבת הארץ – ממצוות ירושה

❖ כתב הרמב"ן: ואומר אני שהמצוה שחכמים מפליגים בה והיא דירת ארץ ישראל הכל הוא ממצות עשה הזה שנצטוינו לרשת הארץ ולשבת בה אם כן מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן הגלות.

❖ הרי לנו מפורש שרק בסוף דבריו חידש שדירת ארץ ישראל היא מן המצוה הזו.

❖ ומשמע בברור שקודם לכן הבין הרמב"ן שאין דירת ארץ ישראל חלק מן המצוה הזו.

❖ ונראה שבתחילה הבין כי הירושה והישיבה ענין אחד הם והיא המצוה על כלל ישראל לכבוש הארץ ולשבת בה כחלק מן הכבוש ולכן אין היחיד חייב שכן הכיבוש אינו מצוה על היחיד.

❖ ובסוף דבריו חידש שגם ישיבת היחיד היא חלק מן המצוה הזו ולכן גם כל יחיד מתחייב אפילו בזמן הגלות שאין כלל ישראל מופיע בפועל.

❖ וכתבו אחרונים שכוונת הרמב"ן שדירת ארץ ישראל של היחידים היא בבחינת הכשר מצוה שהוא מכין את הדרך לשלטון העם בכללו על הארץ וידוע שהכשר מצוה כמצוה. ישועות

מלכו יר"ד ס"ה

סיכום

מצוות ירושת הארץ.

מצוות היחיד לשבת בארץ

היחיד מכשיר לאומה.

המקור לחיוב מסירות למען הכלל

חובת היציאה למלחמה

- ❖ שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכט סעיף ו
- ❖ עכו"ם שצרו על עיירות ישראל, אם באו על עסקי ממון אין מחללין עליהם את השבת ; **באו על עסקי נפשות, ואפי' סתם, יוצאים עליהם בכלי זיין ומחללין עליהם את השבת** ; ובעיר הסמוכה לספר, אפילו לא באו אלא על עסקי תבן וקש מחללין עליהם את השבת. הגה : ואפילו לא באו עדיין אלא רוצים לבא (א"ז).
- ❖ **והנה יש לשאול מדוע חייב אדם ללכת להילחם בסכנת נפשות כאשר באו גויים על עירה יהודית.** הרי קימ"ל וחי בהם ולא שימות בהם.
- ❖ כמו שהקשה המנחת חינוך פרשת קדושים מצוה רלו אות ב לגבי הדין שנאמר בירושלמי שצריך אדם להיכנס לספק סכנה בשביל להציל את חבריו :
- ❖ "ולדידי גוף דין הגמ' הירושלמי צ"ע.
- ❖ כיון דהוא רק לאו (לא תעמוד) ואינו עושה מעשה כלל בהעברת הלאו למה יתחייב להכניס עצמו בס' סכנה והלא וחי בהם כתיב **ופ"נ דוחה הכל אפי' ס' פ"נ**, ואי משום פ"נ דאידך זה דוקא בעושה מעשה כמבואר בראשונים דימסור עצמו ולא יהרוג לחבירו משום מאי חזית אבל אם רוצים להפילו על חבריו א"צ למסור עצמו דאדרבא דלמא דמא ידיה סומק טפי.
- ❖ **א"כ ה"ה בס' סכנה ג"כ א"צ למסור עצמו היכי דלא עביד מעשה** ועי' סי' קנ"ז ביו"ד שם וצ"ע אך באמת ד"ז מביא בשם ירושלמי צריכין אנו לקבל באימה ומכל מקום למעשה צריך עיון דין זה.
- ❖ **כיצד מותר למסור נפש – במקום שהוא בכלל לא בסכנה ?**

וחי בהם – ולא שימות בהם

התהליך

מסירות

חובת היציאה למלחמה

- ❖ התשובה לדבר מבאר הרב ישראל בארץ חמדה.
- ❖ יש חילוק גדול בין מסירות נפש למען חיי יחיד, לבין מסירות נפש למען כלל ישראל.
- ❖ כאשר אתה דן על חייד לעומת חיי חבירך – אז אמר ר"ע חייד קודמים.
- ❖ אבל כאשר דנים על כלל ישראל.
- ❖ הרי כל עם ישראל נחשב דבר אחד, אין את חיי הפרט. ובכזה מקרה ברור שמוותרים לפעמים על יד למען הצלת הלב.

ועצם החיוב של סיכון במלחמה שאין קיימים כאן הכללים של 'וחי בהם' נראה לענ"ד שהוא גם כן מטעם אחר, שבמלחמה אנו רואים את כל הכלל כולו כאיש אחד ולא כפרטים בודדים, ולגבי הכלל קיים כל יחיד רק כאבר של הגוף השלם, וממילא לא שייך כאן בכלל מושג 'וחי בהם' כי אנו מודדים לפי חיי הכלל ולא לפי חיי הפרט, ובחיי הכלל יש לפעמים שעל ידי שהאברים הפרטיים הולכים לאיבוד הם עוזרים לשגשוגו והצלחתו של הכלל.

חובת היציאה למלחמה

- ❖ לוחם בצה"ל מבין שגורל עם ישראל חשוב מגורלו האישי.
- ❖ הצידוק האמיתי לערך הערבות אינו תועלתני אלא מוסרי. בלחימה אין אנו מתמקדים בפרט אלא בכלל –בציבור.
- ❖ עם הפועל כגוף אחד למען הגנתו. המלחמה היא עימות שבין קולקטיב לקולקטיב, וההגנה על כל אזרח נגזרת מן ההגנה על הקולקטיב.
- ❖ הוא זוכר את אלפיים שנות הגלות שהסתיימו בשואה האיומה ובהקמת מדינת ישראל, משקיף קדימה אל הייעוד ההיסטורי של עם ישראל ומחליט לתרום את חלקו הצנוע לאומה.
- ❖ זאת, בניגוד לעימות על רקע פלילי, המייצג התנגשות בין יחידים, ובשל כך עוצמת ההתגייסות להגן על האזרחים בעימותים מסוג זה הנה פחותה יותר.

הנשמה מחפשת

חובת היציאה למלחמה

- ❖ באשר להצלת היחיד יש מחלוקת אם מותר לאחד להסתכן כדי להציל את חברו.^[3] המחלוקת היא רק בהסתכנות של אחד בשביל חברו, אבל כאשר המיתה של המציל היא **ודאית** - לכולי עלמא אין חיוב על אחד למסור את נפשו כדי להציל אחר, כמבואר בברייתא (ב"מ סב,א):
- ❖ שניים שהיו מהלכין בדרך, וביד אחד מהן קיתון של מים; אם שותין שניהם מתים, ואם שותה אחד מהן מגיע לישוב - דרש בן פטורא: מוטב שישתו שניהם וימותו, ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו. עד שבא רבי עקיבא ולימד: "וחי אחיך עמך" - **חייד קודמים לחיי חברך**.
- ❖ **מסירות נפש של היחיד בעד סיעת בני אדם**. לעומת זאת, כבר ציינו לעיל שלצורך היציאה למלחמה, שהיא עניינו של הציבור כולו, כופין כל אחד ואחד לצאת למלחמה, למרות הסיכון ואפילו הוודאות שיהיו כאלו שימותו במלחמה.

ה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

מה שנותן להם חיות בעולם זה ממה שהם מתנדבים ביד שרה, בעזר מציון, בכל הארגונים החשובים האלו, זה מה שמחיה אותם! שהם נותנים ועוזרים לאחרים אפילו בעולם הזה זה מחיה אותם!

גדול המעשה יותר מן העושה - המעשים אחרים יותר ממה שהם עושים עם המקבלים, הם עושים חסד עם הנותנים, ולא רק בנצחיות - שכר לעולם הבא, אלא אפילו כאן אתם ממלאים להם את החיים, נותנים להם טעם בחיים עם חסד, עם נתינה!!

התורה לא שייכת לגבירים התורה שייכת לכלל ישראל

מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תקחו את תרומתי (כה, ב).

מה זה כל איש? מה זה בא לרבות? חרש, שוטה, קטן, טומטום, אנדרוגינוס, חצי עבד וחצי בן חורין? מה זה בא לרבות?

שמעתי בזה ווארט נפלא מרבי לייב ברוך - הוא למד נדמה לי בראדין, והיה אצל רבי אלחנן, ונפטר לפני כמה שנים בגיל קרוב למאה - על פי מעשה שהיה אצל החפץ חיים:

החפץ חיים היתה לו ישיבה בראדין, בתחילה הישיבה היתה בבית הכנסת המקומי, ובשלב מסוים כשכבר היו הרבה בחורים, זה התחיל להפריע לבעלי בתים - בחורים ישינים שם, והסדרים של הישיבה - החליטו שצריך לבנות בית מדרש לישיבה, אבל בית מדרש עולה כסף, וכסף מנלן? החפץ חיים צריך לגייס כספים!

אבל בשביל החפץ חיים לגייס כספים זה לא פשוט - לגייס כסף זה זמן, וזמן זה תורה, וכבר ביאר החפץ חיים מה שאמרו בגמ' (גיטין מז, א): ריש לקיש כי נח נפשיה שבק קבא דמוריקא לבניו - בזמן שריש לקיש נפטר הוא השאיר אחריו ירושה לבניו קב של כרכום, קרא אנפשיה: ועזבו לאחרים חילם - הוא בכה, הוא הצטער שנשאר לו קב של כרכום! למה הוא בכה, הצטער? וכי הוא לא פירגן להם קצת ירושה? ביאר החפץ חיים: הקבא דמוריקא הזה הוא זמן, בשביל שיהיה קבא דמוריקא צריך להשקיע קצת זמן, ובזמן הזה הוא יכל ללמוד! ועל זה הוא הצטער וקרא אנפשיה ועזבו לאחרים חילם!!

החפץ חיים כתב את המשנה ברורה, אבל לא היו לו ספרים, והוא היה צריך לקחת ספרים

פרשת תרומה

סיפר רבי לייב ברוך: אני זוכר שהייתי בראדין, והיה כתוב על קיר המזרח: ארון הקודש וקיר המזרח נדבת ר' משה גרוברקופ ואשתו הצדקנית, כך היה.

ע"פ זה אמר ר' לייב ברוך פלאי פלאות: מה זה מאת כל איש אשר ידבנו ליבו?

יבואו כמה גבירים למשה רבינו עם צ'קים פתוחים, אלו יאמרו: אנחנו נותנים את הארון, ויבואו אחרים ויאמרו: אנחנו נותנים את המזבחות, ועוד אחד יאמר: אני נותן את כל האדנים, וכך על ידי חמש שש גבירים יכסו את הכל.

אומר הקב"ה: התורה שייכת לכלל ישראל, המשכן שייך לכלל ישראל! דוקא מאת כל איש אשר ידבנו ליבו, לא על ידי כמה בודדים, התורה שייכת לכלל ישראל, זה שייך לכלל ישראל!!!

הוא הודיע לחפץ חיים שהוא רוצה לתת לו את כל הכסף - את כל הישיבה, הוא היה בטוח שהחפץ חיים יוציא לחיים - בראנפן ויעשה ריקוד, עכשיו החפץ חיים לא יצטרך לסגור את הגמרא, לגייס כסף!

החפץ חיים בידי הקדושות תופס את היד של ר' משה, ואמר לו: ר' משה, וואס מיט אייך? איך עולה על דעתך כזה רעיון? התורה שייכת לכלל ישראל! יש יהודים שעובדים מהבוקר עד הלילה לפרנסתם, מגיעים בלילה לשיעור דף היומי ונרדמים על הגמ', איך הם יזכו לעולם הבא? מה יהיה איתם? הישיבה תשים פושקע'ס - קופות בכל מיני בתים, יהיה להם פושקע בבית, הם ישימו שם כסף, וזה יהיה לישיבה של ראדין, ואז יש להם תקוה! יהיה להם חלק בהחזקת תורה! יהיה להם חלק בתורה! ואתה רוצה לתת את הכל? מה יהיה עם היהודים האלה!?

אתם מכירים עוד כזה ראש ישיבה בעולם? שבאים אליו עם כזאת הצעה והוא מסרב? החפץ חיים אומר: אני לא מוכן! הוא מוכן לנסוע, לסגור את הגמרא, לגייס כסף! העיקר שיהיה לכלל ישראל חלק בהחזקת תורה!!

ר' משה שמע את זה, וכמעט התעלף! הוא אמר לחפץ חיים: רב'ה מה זה? יהודי רוצה לתת לישיבה ולא נותנים לו? הישמע כזאת בישראל? אבל החפץ חיים בשלו: התורה שייכת לכלל ישראל!

אמר ר' משה: אני רוצה ללכת עם הרב'ה לדין תורה, למי ילכו עם החפץ חיים לדין תורה? לרשכבה"ג רבי חיים עוזר, שישב בוילנא! החפץ חיים הסכים, קבעו זמן והלכו לר' חיים עוזר, כל אחד טען את הטענות שלו, ר' משה אמר: אני רוצה לתת לישיבה, יש לי חסכוניות, אני רוצה זכות בתורה! והחפץ חיים אומר: התורה שייכת לכלל ישראל, אי אפשר שהכל יהיה לאדם אחד!

אמר ר' חיים עוזר: החפץ חיים צודק, תורה שייכת לכלל ישראל, אבל ר' משה גם צודק, הוא רוצה לתת, מה עושים בכה"ג? פשרה! הדרגה הכי טובה במשפט זה לעשות פשרה, מה הפשרה? אמר ר' חיים עוזר כך: ר' משה יתן את קיר המזרח עם הארון קודש והספרי תורה, ושאר הקירות יהיו שייכים לכלל ישראל.

ההבדל בין אומה מהעולם – לכנסת ישראל

❖ וזה לשון הרב קוק (עמ' רעג) :

❖ ומה שרצו הצדוקים, שיחיד יהיה מתנדב ומביא תמיד, בא מפני שלא הודו שיש בכללות כנסת ישראל קדושה מיוחדת, מה שלא נמצא בכל עם ולשון.

❖ שכל אומה, עיקר הקיבוץ שלה הוא כדי להיטיב להיחידים הפרטיים, אבל הכלל מצד עצמו אין לו מציאות עצמית.

❖ ונמצא, שערך הציבור כלפי אומות העולם הוא בבחינת שותפים, ואצל השותפים בודאי העיקר הוא חלקו של כל יחיד שבשותפות הכללית לגבי אותו היחיד.

❖ אבל באמת לגבי ישראל, ציבור ושותפין הם שני מושגים, כדמשמע מסוגיא וממשנה דתמורה יג ע"א: אין הציבור והשותפין עושין תמורה, מפני שיש בציבור של ישראל קדושה ומציאות כללית, שאינה נערכת כלל כלפי החלק של כל פרט, והיא עומדת למעלה מגדרי חלוקה, ובשביל כך קרבנות ציבור צריכין להיות משל ציבור דוקא, שזהו עניין הקדושה של הכלל כולו.

התהליך שלנו

באומות – הציבור למען
הפרט. כמו וועד הבית.

בישראל – הפרט למען
הציבור

כלל ישראל זה קדושה
עצומה.

התהליך שלנו

לאומיות יהודית – מהותה?

ההתנגדות ללאומית?

קדושת הכלל מעבר...

לאומיות יהודית?

- ❖ הלאומיות היהודית אין מובנה "לאומיות" כמו שהיא קיימת בעולם הכללי – "חברת אחריות גדולה" – כמו מאפיה גדולה שמשתלם לחבריה להיות יחד כדי שלכל פרט יהיה יותר (שוק משותף, הגנה משותפת וכד').
- ❖ הלאומיות שלנו היא לאומיות אלוקית שבאה מתוך קריאה בשם ד' והופעתו על כל העולם - "ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ".
- ❖ "לאומיות יהודית" אינה המצאה חדשה וגם לא דבר רע - להפך! הדבר שאליו התנגדו גדולי ישראל הייתה האמירה כי יש לאומיות יהודית גם ללא שמירת תורה ומצוות.
- ❖ "לאומיות יהודית" אינה דאגה של הכלל לפרטים אלא דאגה של הפרטים לכלל.
- ❖ ב"כלל ישראל" השלם גדול מסך חלקיו, יש משמעות לכלל שהיא מעבר למשמעות שיש לכל פרט ופרט, משום שתפקידו המרכזי של עמ"י הוא להיות עם שקורא בשם ד'.

מדוע מוסרים נפש למען הכלל?

■ היחיד לגבי הכלל – כאבר אחד מתוך גוף שלם.

התהליך שלנו

מסירות למען הכלל.

- ❖ התשובה לדבר מבאר הרב ישראל בארץ חמדה.
- ❖ יש חילוק גדול בין מסירות נפש למען חיי יחיד, לבין מסירות נפש למען כלל ישראל.
- ❖ כאשר דנים על חייך לעומת חיי חבירך – אז אמר ר"ע חייך קודמים.
- ❖ אבל כאשר דנים על כלל ישראל.
- ❖ הרי כל עם ישראל נחשב דבר אחד, אין את חיי הפרט. ובכזה מקרה ברור שמוותרים לפעמים על יד למען הצלת הלב. ולכן היציאה למלחמה הוא ממצוות – לא תעמוד על דם רעך.

ועצם החיוב של סיכון במלחמה שאין קיימים כאן הכללים של 'וחי בהם' נראה לענ"ד שהוא גם כן מטעם אחר, שבמלחמה אנו רואים את כל הכלל כולו כאיש אחד ולא כפרטים בודדים, ולגבי הכלל קיים כל יחיד רק כאבר של הגוף השלם, וממילא לא שייך כאן בכלל מושג 'וחי בהם' כי אנו מודדים לפי חיי הכלל ולא לפי חיי הפרט, ובחיי הכלל יש לפעמים שעל ידי שהאברים הפרטיים הולכים לאיבוד הם עוזרים לשגשוגו והצלחתו של הכלל.

ולהבנתו של טעם זה נראה להסביר, דכל הסברא שאין היחיד מחויב למסור עצמו למען הצלת חברו בעלמא, הוא מטעם "מאי חזית דדמא דידך סומק טפי, דילמא דמא דחברך סומק טפיי", וכן להסוברים שאין היחיד מחויב למסור עצמו למען הצלת רבים כשאין המדובר במלחמה, טעמם הוא, שעכ"פ ביחס לכל אחד ואחד מהרבים אפשר לומר "מאי חזית" ועל כן אינו חייב למסור עצמו למענם, כיון שציבור זה מהותו הוא צירוף של יחידים, אבל כשהמדובר במלחמה שכל ישראל יוצאים לה מצד חובה משותפת המוטלת על הציבור, הרי שהציבור נידון כאן כיחידה אחת וכמהות נפרדת, ואין כאן ציבור המורכב מצירוף של יחידים. לפיכך במלחמה הסברא של "מאי חזית" אינה תופסת, כיון שערכו של ציבור הוא באמת גדול על ערכו של יחיד.

שלושת הטעמים

לא תעמוד – כלל ישראל
כגוף אחד.

הוראת שעה - להצלת
ישראל

קידוש השם – בהצלת
ישראל

כל דמי ישראל תלויים בו

❖ לכאורה הם הם גם דברי הרמב"ם בהל' מלכים (ז,טו): "וכל... המבהיל עצמו (במלחמה)... **כל דמי ישראל** תלויים בצוארו, ואם לא ניצח ולא עשה מלחמה בכל לבבו ובכל נפשו הרי זה כמי ששפך **דמי הכל**".^[21]

❖ מדוע נחשב כשפך דמי הכל?

❖ משום שבמלחמה אנחנו נלחמים למען כלל ישראל.

❖ כמו שאמר יואב בשעת הקרב (שמואל ב פרק י פסוק יב): "חַיֵּי וְנַתַּחֲזִיק בְּעַד עַמֵּנוּ וּבְעַד עָרֵי אֱלֹהֵינוּ".

הוראת שעה

- ❖ שו"ת משפט כהן (ענייני ארץ ישראל) סימן קמג
- ❖ מיהו הדבר מצד עצמו מסתבר, דאין לך הוראת שעה כ"כ נחוצה ראוי להורות לעבור ע"ד תורה כמו הצלת כלל ישראל.
- ❖ ועפ"ז י"ל, דדוקא בשפ"ד וג"ע שייך בהו דין הוראת שעה, אבל לא בע"ז,
- ❖ ולענין הצלת כלל ישראל כבר כתבתי לעיל, דלע"ד מטעם הוראת שעה ולמיגדר מילתא נגע בה, אלא שהוא דבר פשוט כ"כ שא"צ ב"ד ע"ז.
- ❖ וממלחמת מצוה לע"ד אין ללמוד כלל, דע"כ עניני הכלל דמלחמות יוצאים הם מכלל זה דוחי בהם, שהרי גם מלחמת רשות מותרת היא, ואיך מצינו היתר להכניס נפשות רבות בסכנה בשביל הרווחה, אלא דמלחמה והלכות צבור שאני. ואולי הוא מכלל משפטי המלוכה, שהיו ודאי רבים ונמסרים באומה.
- ❖ ולא אוכל להמנע מלהביע את השתוממותי על דברי כת"ר, שכתב להשיג עלי על מה שכתבתי שהצלת כלל ישראל ודאי נחשבת למגדר מילתא, וי"ל שנחשבת למגדר מילתא בצורה כזו שאין צריך לטול רשות מב"ד, וכל הזוכה בזה שליחותיהו דב"ד קא עביד,
- ❖ וע"ז אומר כת"ר שאין נקרא מגדר מילתא כ"א הצלת ישראל מעבירה ולעשות סייג לתורה, אבל לא הצלת כלל ישראל.
- ❖ וממליץ אני ע"ז מש"כ בתנא דבי א"ר פי"ד :

סיכום

משרד הפנים
מינהל לשלוחן חקיקה
אשר חוק הארכת תקופות ודחיית
מועדים
(הוראת שעה - חרבות ברזל)

יחד ננצח!

היתר של הוראת שעה

מצאנו לגבי מיגדר מילתא

אין צריך רשות מב"ד

סיכום

אהבת תורה וישראל

בני אדם – תורה קודמת

הבוחר בעמו ישראל באהבה

איזה אהבת קודמת

בתנא דבי אליהו רבה, פרק יד: "שני דברים יש בעולם, ואני אוהבם בלבבי אהבה גמורה, ואלו הן: תורה וישראל; אבל איני יודע איזה מהם קודם?
אמרתי לו: בני, דרכם של בני אדם אומרים: התורה קדמה, שנאמר: 'די קנני ראשית דרכי וגוי' [משלי ח, כב].
אבל אני אומר: ישראל קדמו, שנאמר: 'קודש ישראל לדי ראשית תבואתו' [ירמיהו ב, ג]."

ואפילו אם נמשך כת"ר אחרי דרכם של בני"א, ג"כ הדבר תימה שיסתפק שום אדם על כך, אם הדבר הנצרך להצלת כלל ישראל לא נקרא למגד"מ:

מי נחשב כלל ישראל?

התהליך שלנו

מי הוא כלל ישראל?

יושבי ארץ ישראל

הנשמה מחפשת

- ❖ נשאלת השאלה, האם גדר "כלל ישראל" הוא רק האומה כולה? ייתכן שאין הדבר מוכרח.
- ❖ דעת הרב קוק היא: "אולי כל ישראל שבארץ ישראל נחשבים ככל האומה כולה" (משפט-כהן סי' קמג, עמ' שח). הוא נסמך על האמור בהוריות ג,א בשמו של רב אסי:
- ❖ ובהוראה - הלך אחר רוב יושבי ארץ ישראל, שנאמר: "ויעש שלמה בעת ההיא את החג, וכל ישראל עמו קהל גדול, מלבוא חמת עד נחל מצרים, לפני ד' אלוקינו שבעת ימים ושבעת ימים, ארבעה עשר יום" (מל"א ח,סה). מכדי כתיב "וכל ישראל עמו קהל גדול" - "מלבוא חמת עד נחל מצרים" למה לי? שמע מינה, הני הוא דאיברי קהל, אבל הנך לא איברי קהל.
- ❖ כך גם כתב הרמב"ם (הלכות שגגות פי"ג ה"ב) כתב: "ואין משגיחים על יושבי חוצה לארץ, שאין קרוי קהל אלא בני ארץ ישראל".
- ❖ כך כתב רבי יצחק אייזיק הרצוג, הרב הראשי לישראל, בשו"ת היכל יצחק (או"ח סי' טל) בחודש ניסן תשי"ח, כי "המובן של רבים איננו מספר של יהודים, אלא הצלת כלל ישראל, והיינו שהיישוב [כוונתו ליישוב היהודי בישראל] נחשב לכלל קהל ישראל.
- ❖ והשמדת היישוב עלולה לגרור אחריה תנועת השמדה ח"ו לעם ישראל בכל העולם". ומבואר בדבריהם, כי למדינת ישראל יש מעמד של "כלל ישראל".

מלחמה על יהודים – קידוש השם

❖ הרב ישראלי ועוד ראו את הגדרת מלחמת מצווה – כל שנלחמים על עם ישראל בגלל שהם יהודים.

❖ למעט במקרה בו יהודים יהיו בסכנה באוקריינה בגלל המלחמה עם רוסיה – שלא יהיה חובה להיכנס לסכנה בשביל להצילם – היות והרוסים לא נלחמים נגדם בגלל שהם יהודים.

❖ וזה לשון הרב ישראלי: נראה שגדר מלחמת מצווה בעזרת ישראל מיד צר הוא **מדין קידוש השם** שבזה שכל איש ישראל שיכול לעשות זאת יוצאים חוצץ כולם כאיש אחד נגד הרוצחים **שמגמתם לפגוע באנשים מישראל (ובזה) שם שמים מתקדש ומטעם זה יש בזה דין של מלחמת מצווה לכל פרטיה.**

❖ ובנידון צר הבא על ישראל באשר הם ישראל כגון הא דצרו על עיירות ישראל וכגון נידון שלנו שהפרידו במכוון בין יהודים לבין בני אומות אחרות והקפידו להשאיר רק יהודים ובעלי נתינות של מדינת ישראל בדוקא הרי אם יצליח זממם אין לך חילול השם גדול מזה ע"כ במלחמה עמהם הרי זה מגדר של קידוש השם ומכיוון שזה מגדר של קידוש השם אין קיימות בזה השאלות על פקו"נ שכל עיקרו של קידוש השם מחייב מסירות נפש ולא שייך בזה המצוה של וחי בהם.

❖ החובה והמצוה לצאת עליהם למלחמה ללא כל נפקא מינה אם קיימת דרך הצלה אחרת דרך כניעה כי כל כניעה לדרישותיהם יש בה משום השפלת כבוד ישראל וממילא יש בזה גם חילול שם שמים.

❖ ויש להעדיף את הפעולה הצבאית על כל הסיכונים אשר עמה ובזה יש לבטוח על שומר ישראל שידריכם בדרך ישרה ויהיה מספר הנעדרים

סיכום

מלחמת מצווה – קידוש ה'

מלחמה נגד יהודים

הנשמה מחפשת

מלחמה על יהודים – קידוש השם

- ❖ כדברי הרמב"ם רמב"ם הלכות מלכים פרק ז הלכה טו
- ❖ ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה זכרונם מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה,

כשהגעתי למחרת בבוקר למו"ר כבר הי' לאחר פעולת הצבא מישראל באוגנדה (שבאו עם מטוסים מא"י ושחררו את השבויים) ומו"ר כבר ידע ע"כ ושאלני אם כבר הגיעו לארץ, ומו"ר מאד שמח על שחרורם ושבח את המשחררים ואמר שרק יהודים מסוגלים לעשות פעולה כזאת של מסירות נפש.

ארחות רבינו הקהלות יעקב - א / הורביץ, אברהם הלוי / עמוד 400
הודפס מאתר אוצר החכמה

הנשמה מחפשת

מלחמה על יהודים – קידוש השם

- ❖ יסוד זה שמלחמה על ישראל – הוא מלחמת קידוש השם כתוב בתורה, שנוי בנביאים ומשולש בהלכה.
 - ❖ **בתורה מצאנו** אותו במלחמת מדין (ממנה כאמור נלמדת מלחמת עזרת ישראל מיד צר) - כנגד צווי של הקב"ה: "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים" (במדבר לא,ב) אומר משה לעם: "לתת נקמת ה' במדין" (שם ג). משום שפגיעה בעם ישראל היא פגיעה בכבוד שמים.
 - ❖ **נשנה בנביאים** - כנגד דברי גלית "אני חרפתי את מערכות ישראל" (שמו"א יז,י) עונה דוד: "אנכי בא אליך בשם ה' צבאות אלקי מערכות ישראל אשר חרפת היום" (שם מה).
 - ❖ ונשלש בהלכה - "כל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש את השם בלבד..." (רמב"ם, הל' מלכים ז,טו).
- ומכיוון שזה מגדר של "קידוש השם" אין קיימות בזה השאלות על פקו"נ, שכל עיקרו של קידו"ה מחייב מסירות נפש ולא שייך בזה המצוה של "וחי בהם".

מי הוא כלל ישראל?

יושבי ארץ ישראל

הנשמה מחפשת

מלחמה על יהודים – קידוש השם

❖ המקור לדברים

❖ הוא ממלחמת מדין שם נאמר לתת נקמת ה' במדין.

❖

❖ במלחמת מדין, שמשם למדים, כאמור, היסוד של מלחמת מצוה בעזרת ישראל מיד צר, הקב"ה אמר למשה "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים". ואילו מרע"ה אמר "לתת נקמת ה' במדין". וברש"י שם: שהעומד נגד ישראל כאילו עומד נגד הקב"ה. הרי שמלחמה על כבוד ישראל יש בה משום קידוש שם שמים.

❖ ומצינו כיוצא בזה במלחמת דוד עם גלית הפלשתי, שגלית ברמות רוחו, כשלא נמצא מי מישראל שיעמוד נגדו, הכריז בגאווה "אני חרפתי את מערכות ישראל" אולם דוד ענה לעומתו:

אנכי בא אליך בשם ה' צבאות אלקי מערכות ישראל אשר חרפת היום.

לומר שהמערכה נגד ישראל היא חירוף וגידוף כלפי מעלה, והמלחמה על כבוד ישראל היא מלחמה לקידוש שם שמים, לעומת חילול שמו בחירוף מערכות ישראל.

ומכיוון שזה מגדר של "קידוש השם" אין קיימות בזה השאלות על פקו"נ, שכל עיקרו של קידו"ה מחייב מסירות נפש ולא שייך בזה המצוה של "וחי בהם".

מי הוא כלל ישראל?

יושבי ארץ ישראל

הנשמה מחפשת

הפריצה למטוס סבנה

- קובץ -תושבע"פ כרך ט"ז תשל"ד במאמרו של הרב אברהם אבידן שליט"א, ושם הוא דן: האם מבחינת ההלכה נהגו חיילי צה"ל כראוי כאשר פרצו למטוס "סבנה. למרות שהדבר יבל להביא לסכנת נפשותם?
- והשיב: מאחר והחילוץ של המטוס היה בלי ספק חלק בלתי נפרד מהמאבק הצבאי של מדינת ישראל מותר ואף חייבים להסתכן בשביל להשיג הישג צבאי מרשים שיש לו חשיבות מבחינת ההרתעה בעתיד.
- ועל תשובתו יש לי להשיב, דלכאורה "הישג צבאי מרשים שיש לו חשיבות מבחינת הרתעה בעתיד", לא גרע ממלחמת רשות שמטרתה היא (רמב"ם פ,ה ממלכים הל' א'). שנלחם עם שאר העמים כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדול תו ושמעו- שג"כ הוי כדי להשיג גדולה וכח שיהוו הרתעה, ויכניסו פחד בלב העמים לבל יעיזו להלחם בעתיד עם ישראל. ואעפ"כ במלחמת רשות אין המלך מוציא את העם בה אלא עפ"י בי"ד של שבעים ואחד (רמב"ם שם ב'), וא"כ אף אם ממשלת ישראל כחה נובע מדין המלכות ובפי שהבאנו לעיל בשם ה"משפט כהן", מ"מ חסר לנו הוראת בי"ד הגדול. וא"כ מהיכי תיתי לומר שיש בכח ממשלת ישראל להחליט על חילוץ המטוס, ולהביא את הלוחמים לכלל סכנה.
- ואיני משיב על עצם הדין אלא על נימוקו, דעל עצם הדין אפשר לומר שחיילי צה"ל אשר פרצו למטוס "סכנה" למרות שהדבר יכול להביאם לכלל סכנת נפשות, נהגו כדין ואף היו חייבים לעשות זאת מטעם מלחמת מצוה, שהרי מטרתם היתה "להציל את ישראל מיד צר שבא עליהם". שיש בזה כבוד שמים עצום.

אתיקה חילונית לעומת יהודית

❖ זאת בניגוד לעמדתו של פרופ' אסא כשר (אתיקה צבאית עמ' 48), שאינו מבחין בין מצב לחימה לאירועי חירום אזרחיים כגון שריפה או אירוע פלילי.

❖ הוא מסביר את התופעה במונחים של תועלת: ניתן לראות בהסתכנות העצמית מעין תורנות שמירה של אזרחי המדינה. כלומר, ראוי היה שכל אחד ישמור אך ורק על עצמו, אלא שמטעמי יעילות הוסכם על תורנות שמירה בין האזרחים.

❖ אבל לפי מה שלמדנו רק באירוע של לחימה חובה להיכנס לסכנה בשביל להציל אחרים.

❖ כמו שכתב הרב ישראל: "בספינה מטורפת בים, או יחיד שנרדף מנחש ודוב (או אפילו מעכו"ם, אך כיון שזה יחיד אין לתלות הרדיפה בהיותו אדם מישראל) שבזה לא כתב הרמב"ם אלא שמצוה להצילם. אבל להסתכן אין באמת חיוב, דכנ"ל לא קי"ל כהכ"מ בירוש', ואפילו בגוונא שחבירו בסכנת מות ממש אם לא יצילוהו אין עליו חיוב להסתכן".

יושבי ארץ ישראל

הנשמה מחפשת

סכנה של יהודים

רס"ן דוד שפירא

בראש חודש אדר ב' התשס"ח (6 במרץ 2008), שמע רס"ן שפירא פיצוצים ויריות קרובים מאוד מרחוב הסמוך לביתו. לרגע חשב שמדובר באירועי פורים, אולם עם התגברות הזעקות הקשות מהרחוב הבין שמדובר בארוע פח"ע. רס"ן שפירא הרכיב את נשקו ורץ לכיוון האירוע. בכניסה לבניין ישיבת "מרכז הרב" עצרו אותו השוטרים ואמרו לו כי מדובר באירוע קשה, והפצירו בו להמתין לכוחות המיוחדים שהוזעקו למקום. על אף זאת, וחרף אי-הוודאות באשר למספר המחבלים החמושים המעורבים ואמצעי הלחימה שברשותם, החליט רס"ן שפירא להיכנס לבניין. הוא רץ לעבר הספרייה, המקום שממנו נשמעו היריות. משהגיע לדלת הכניסה הציץ פנימה, זיהה את המחבל חמוש ועומד בצד הדלת. רס"ן שפירא ירה אינסטינקטיבית בעמידה במחבל, וביצע ירי נוסף לניטרולו. בתוך זמן קצר הרג רס"ן שפירא את המחבל החמוש היחידי ששהה בבניין. במעשה זה הראה רס"ן דוד שפירא רוח לחימה, מקצועיות ויוזמה בכך שחתר למגע ופעל באומץ לב להציל חיי אדם נוכח הסכנות והמכשולים שעמדו לפניו כדי חירוף נפשו. על מעשה זה הוענק לו צל"ש על ידי אלוף פיקוד המרכז.

* ("אתר "הגבורה")

[* . אתר "הגבורה", רס"ן דוד שפירא, נצפה ב-22 ביולי 2012 בכתובת:

<http://www.gvura.org/a343560> -רס-ן-דוד-שפירא-]

דוד שפירא היה בחופשה, הוא שמע צעקות ויריות ברחוב והחליט על דעת עצמו שהוא צריך לצאת מביתו, מבלי שקיבל פקודה לעשות זאת. הוא יצא כדי להציל אנשים שאותם לא הכיר, תוך סיכון אישי בלתי-מבוטל, בהיותו לבד וללא ציוד לחימה מלא. הרגע המכריע הזה עובר על אלפי לוחמים בשדה הקרב: כשהם עוברים את הפינה בסמטה במחנה פליטים, כשהם עולים לעמדה עם הטנק, כשהם ממריאים מדיר תת-קרקעי (דת"ק) לעבר אזור מוגן טילים (אמ"ט), וכשהם יוצאים מהנמל לעבר המטרות. מה ההסבר לצעד כל כך לא טבעי זה, מה מניע אנשים רציונליים ואוהבי חיים להסתער אל מול האש?

העונש למי שלא בא לעזרה

- ❖ אמרה דבורה בשירה כלפי אלו שלא באו להילחם : שופטים פרק ה פסוק כג
אֹרֹן מְרוֹז אָמַר מִלֶּאֲדָה יִהְיֶה אֲרוֹן יִשְׁכְּבִיהָ כִּי לֹא בָאוּ לְעֶזְרָת יִהְיֶה
לְעֶזְרָת יִהְיֶה בְּגִבּוֹרִים :
- ❖ רלב"ג: אורו מרוז - שהיתה עיר גדולה קרובה למקום המלחמה :
- ❖ אמר מלאך ה' - זאת הנבואה לדבורה שעיר מרוז תהיה ארורה ר"ל
יושביה כי לא באו לעזרת ה' עם היותם קרובים :
- ❖ רש"י מסביר מהו לעזרת ה'?
- ❖ שמי שהוא עוזר את ישראל כעוזר את השכינה :
- ❖ ובגמ' מועד קטן טז, א: למדו מכאן שמותר לבית דין לנדות, ולשמת,
ולהחרים, ולפרסם מעשיו ברבים – למי שעובר על הוראות ב"ד.
- ❖

יושבי ארץ ישראל

הנשמה מחפשת

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

מסירות נפש של אסתר

❖ אסתר פרק ד פסוק י - טז

❖ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתֵדּוּ וּלְתַצְוֶהוּ אֶל מָרְדֳּכָי: כָּל עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבֹוא אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל הַחֹצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ לְהִמִּית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת שַׂרְבִּיט הַזֶּהָב וְחָיָה וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹוא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם: וַיִּגִּדּוּ לְמָרְדֳּכָי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר: פ

❖ וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכָי לְהָשִׁיב אֶל אֶסְתֵּר אֵל תְּדַמִּי בְּנַפְשְׁךָ לְהַמְלִיט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְּהוּדִים: כִּי אִם הִחְרַשׁ תִּחְרִשִׁי בָּעֵת הַזֹּאת רֹחַ וְהַצֵּלָה יַעֲמֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אֲחֵר וְאַתָּה וּבֵית אָבִיךָ תֵּאבְדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם לָעֵת כְּזֹאת הִנָּחָה לַמַּלְכוּת: וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל מָרְדֳּכָי: לֵךְ כְּנוּס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל תֹּאכְלוּ וְאֶל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לִילָה וַיּוֹם גַּם אֲנִי וְנַעֲרָתִי אֲצוּם כִּן וּבְכֵן יָבֹוא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כָדַת וְכֹאֲשֶׁר אָבִדְתִּי אָבִדְתִּי:

❖ אסתר הגיעה בעל כורחה לבית המלך אחשוורוש, ולמרות כל האתגרים הצליחה לשמור על צניעות ועל ענווה ושמרה על סוד עמה כפי שציווה עליה מרדכי. החיים בארמון מביאים עמם קשיים לא פשוטים, אך אסתר חיה בהם בגבורה יום-יומית.

❖ כאשר נודע לה על הגזרה שנפלה על עמה נהגה אסתר במסירות נפש, כיוון שלא רצתה להפסיד את הזכות שניתנה לה להציל את העם. היא החליטה לקבל אחריות ולהתחבר לעמה!

❖ במעשה שעשתה הייתה סכנה: "אחת דתו להמית... ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום..." אך היא שמה את נפשה בכפה והכריזה: "וכאשר אבדתי אבדתי" – מסירות נפש של ממש שלמעלה מטעם ודעת. אסתר ויתרה על עצמה לגמרי מתוך שלמות שעליה להקריב עצמה כדי להציל את עם ישראל.

הלימוד מאסתר המלכה

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

- ❖ ר' מאיר דן פלאצקי, בספרו כלי-חמדה (ראש פרשת פנחס), חולק על רמ"ש מדווינסק. לדעתו, אף לדעת אלה הסוברים, שאין אדם חייב להכניס עצמו לספק סכנה כדי להציל את חברו (ראה סמ"ע חו"מ תכו, ב), מכל מקום, **כשהדבר נוגע להצלת כלל ישראל, נראה שכולי עלמא מודים בזה, שחייב להיכנס לספק סכנה.**
- ❖ לדעתו, פירוש דברי הרמב"ם אינו כפי שהציע רמ"ש מדווינסק. לדבריו, אם הרוצח היה חייב לצאת כדי להציל את כלל ישראל, כי אז היה אסור לגואל הדם להרגו, וממילא לא היה מסתכן בנפשו. אלא, מאחר שעל פי גזרת הכתוב אסור לו לצאת - לכן, אם יצא, מותר לגואל הדם להרגו. וזהו פירוש דברי הרמב"ם.
- ❖ והוא מסיק: "וחס ושלום לומר כן, שאין להכניס עצמו בספק סכנה להציל כלל ישראל".
- ❖ הוא ממשיך ומסתמך על הראיה שהביא רמ"ש מדווינסק מאסתר, שעברה איסור לשם הצלת כלל ישראל: "ומשם ראייה שמחוייב להכניס עצמו לספק סכנה גם כן, דהרי אסתר הכניסה את עצמה לסכנה, בזה שנכנסה לגינת הביתן שלא כדת, והיה דינה למיתה, לולי שנעשה לה נס."

מסירות נפש של אחאב

- ❖ במה זכה אחאב המלך הרשע, רוצח ועובד עבודה זרה ונשוי לגויה איזבל, להספד גדול?
- ❖ התשובה ניתנת בדברי חז"ל, המתבססים על הפסוק: "וַתַּעֲלֶה הַמֶּלֶכְמָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהַמֶּלֶךְ הָיָה מַעֲמֵד בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח אָרֶס וַיָּמָת בַּעֲרָב וַיִּצָּק דָּם הַמָּכָה אֶל חֵיק הָרֶכֶב" (מלכים א כב, לה).
- ❖ כל המפרשים מדגישים את מסירותו של אחאב לעמוד במרכבה גם אחר שנפצע ולא להתפנות לאחור כדי שלא להטיל מורד בלב עם ישראל.
- ❖ כך כותב רש"י על אתר: "מעמד במרכבה – מתחזק ועומד כדי שלא יכירו ישראל במכתו ויברחו ותחלת נפילה ניסה".
- ❖ וביתר ביאור כותב שם רד"ק: "מעמד במרכבה – שלא הטה עצמו מפני המכה אלא התחזק בעצמו והיה מחזיק מעמד כמו שהיה במרכבה רוכב כדי שלא יכירו ישראל שהוא מוכה וירד לבבם במלחמה נכח ארס כשאר הנלחמים".

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

❖ “וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֲסַפָּה לִּי שְׁבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּתָּ כִּי הֵם זִקְנֵי הָעָם וְשֹׁטְרָיו וְלִקְחָתָּ אֹתָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ. וְיִרְדְּתִי וְדִבַּרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאַצְלֵתִי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשִׁמְתִּי עֲלֵיהֶם וְנָשְׂאוּ אִתָּךְ בְּמִשְׁאֵל הָעָם וְלֹא תִשָּׂא אִתָּהּ לְבִדְדְּךָ” (במדבר יא, טז-יז).

❖ רש"י במקום מתייחס למילים “אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריהם”, וכותב: “אשר ידעת כי הם וגו' – אותם שאתה מכיר שנתמנו עליהם שוטרים במצרים בעבודת פרך והיו מרחמים עליהם ומוכים על ידם, שנאמר (שמות ה, יד) ויכו שוטרי בני ישראל, עתה יתמנו בגדולתן כדרך שנצטערו בצרתך”, כלומר אלו שקיבלו מכות בשביל להקל את העול מעם ישראל – הם יזכו להיות משבעים הזקנים.

❖ מקורו של רש"י בדברי רבותינו במדרש תנחומא: “אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריהם – אותן הזקנים והשוטרים שמסרו עצמן ללקות עליהם במצרים במתכונת הלבנים הם יבאו ויטלו בגדולה הזו, לפיכך הוא אומר אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריהם. ולפי שמסרו עצמן ללקות על הצבור, לפיכך ונשאו אתך במשא העם, ללמדך שהשוון הקדוש ברוך הוא למשה, מכאן את למד שכל מי שמוסר עצמו על ישראל זוכה לכבוד ולגדולה ולרוח הקדש, לכך כתיב אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריהם מן אותם שכתוב בהן ויכו שוטרי בני ישראל” [מדרש תנחומא (ורשא) פרשת בהעלותך סימן יג].

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

מסירות נפש של פנחס

- ❖ הכלי חמדה הוכיח ממעשהו של פנחס, כי יש להסתכן עבור הצלת כלל ישראל: "הא דבאמת נכנס [פנחס להרוג את זמרי] וסיכן את עצמו ועבר על לאו דטומאת כהנים,
- ❖ נראה דהוא היה משום דפנחס ראה שבזה יהיה הצלת כל ישראל. וכיון שהצלת ישראל תלוי בזה, לא גרע מפיקוח נפש שדוחה כל איסורים שבתורה.
- ❖ לכן דוחה איסור דטומאת כהנים וחייב להיכנס בספק סכנה כדי להציל את כל ישראל.
- ❖ ועיין בכסף משנה פ"א מרוצח בשם הגהות מיימוני, שמחויב להכניס את עצמו בספק סכנה כדי להציל את חברו. בפרט היכא שהדבר נוגע להצלת כלל ישראל, נראה דכולי עלמא מודים לזה".

המיילדות העבריות

❖ סיפורה של המלכה אסתר במגילה הנקראת על שמה מזכיר את המיילדות העבריות שהתורה מזכירה בתחילת ספר שמות :

❖ וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לַמֵּי־לֶדֶת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שָׁם הָאֵחָת שִׁפְרָה וְשֵׁם הַשְּׁנִית פּוּעָה. וַיֹּאמֶר בְּיָלֶדְכֶן אֶת הָעִבְרִיּוֹת וּרְאִיתֶן עַל הָאֲבָנִים : אִם בֶּן הוּא וְהִמָּתֵן אֹתוֹ וְאִם-בֵּת הוּא וְחָיָה. וַתִּירָאן הַמֵּי־לֶדֶת אֶת הָאֶ-לֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵיהֶן מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַתַּחֲיֶינָן אֶת הַיְלָדִים (שמות א, טו-יז).

❖ בדומה לגזירת המן על יהודי ממלכת אחשוורוש, גם פרעה ביקש להשמיד את בני ישראל על-ידי הריגת כל בן זכר הנוולד להם. וכמו אסתר, גם שפרה ופועה, מיילדות עבריות עלומות, מגלות תעצומות נפש יוצאות מן הרגיל בעמידתן נגד פרעה, מלך האימפריה הגדולה בעולם העתיק.

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

הרוגי מלכות – אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם

מסירות הנפש של הלוחמים מביאה גאולה

מדרגה ראשונה – מומר שנהרג ע"י גוים בשביל שגנב או גזל

למעלה ממנו – הנהרג על ידי גויים בגלל היותו יהודי, אע"פ שלא הספיק

להרהר תשובה, כי לא יהיה דבר מפסיק בין הנשמות הללו לבין ה' יתברך

למעלה ממנו – מסר נפשו לקיים מצווה או שלא לעבור עבירה

למעלה מהם – אנשים שהתנדבו למות כדי להציל ישראל

למעלה מהם – הנלחם למען עם ישראל מקדש שם השם

כי עשה יעשה ה' לאדני בית נאמן כי מלחמות ה' אדני נלחם

אין כל בריה = יכולה לעמוד במחיצתן

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

❖ הדרגה הגבוהה ביותר של המתים על קידוש השם זה אלו – האנשים שהתנדבו להיכנס בסכנה כדי להציל חלקים מעם ישראל.

❖ בגמרא מספרים את הסיפור על הרוגי לוד. ומה הסיפור? פעם אחת, מצאו את בתו של הקיסר הרומאי, והאשימו את היהודים ברציחתה, וגזרו הרומאים להרוג את כל היהודים שבלוד אם הרוצחים לא יסגירו את עצמם. אף אחד לא הסגיר את עצמו. ובאו שני אחים קדושים, לוליינוס ופפוס, ואמרו שהם רצחו את בת הקיסר למרות שבאמת הם לא רצחו אותה. וטוריינוס הרשע ציווה להוציאם מיד להורג (רש"י תענית יח ב ד"ה בלודקיא).

❖ על הסיפור הזה מספרת הגמרא את הסיפור על רב יוסף בנו של רבי יהושע שחלה ומת וחזר לחיים. כשחזר לחיים שאל אותו אביו: מה ראית בשמים בזמן שניטלה נפשך? אמר לו "עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה. אמר לו: בני, עולם ברור ראית. – ואנן היכי התם? – כי היכי דאיתו אנן הכא, הכי איתנין התם (מה מקום תלמידי חכמים בעולם העליון? איפה שהם פה כך הם שם בעולם העליון).

❖ ושמעתי שהיו אומרים: **הרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתן.**

❖ מאן נינהו? (מי הם הרוגי המלכות שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם?) אילימא רבי עקיבא וחביריו – משום הרוגי מלכות ותו לא? – אלא: הרוגי לוד". הרוגי לוד אלה מסרו את נפשם להריגה בלי להילחם כנגד טוריינוס הרומאים.

התהליך שלנו

ג"ע – יהרג ואל יעבור

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

למען כלל ישראל מותר אפילו לעבור על ג' עבירות חמורות

❖ שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן קסא ומ"מ גוף דין זה שיהיה מותר לאשת איש לזנות ברצון כדי להציל נפשות אינו תורה, ולא ישר בעיני מה שראיתי באיזה תשובה ולפי שאני לעת עתה בכפר לא אוכל לזכור באיזה תשובה וכמדומה אני שהיא תשובת בית יעקב

....

❖ ואני אומר כיון שאמרו רז"ל בכל מתרפאין חוץ מע"ז וג"ע וש"ד א"כ כשם שאין מתרפאין בשלש עבירות הללו כך אין מצילין בהם נפשות ואונס דרחמנא שריה באשה שקרקע עולם היא היינו שהיא אנוסה על גוף הביאה אבל היכא שאינה אנוסה על גוף הביאה ואדרבה היא משתדלת לזה להציל נפשות לא מקרי קרקע עולם ואשה ואיש שוים ותהרג ואל תעבור

❖ ואסתר שאני שהיתה להצלת כלל ישראל מהודו ועד כוש ואין למדין הצלת יחידים מהצלת כלל ישראל מנער ועד זקן מהודו ועד כוש.
❖ וכן מצאנו אצל יעל ששיבחו אותה מעוד, שהיה ברור לה שמותר לעבור עבירה חמורה בשביל הצלת כלל ישראל.

התהליך שלנו

ג"ע – יהרג ואל יעבור

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

למען כלל ישראל מותר אפילו לעבור על ג' עבירות חמורות

- ❖ לדעת הנודע ביהודה שאסור לאשה למסור עצמה לעבירה בשביל להציל קבוצה שלימה. **מדוע למען כלל ישראל מותר?**
- ❖ בספר במשנת פקו"נ סימן סג סעיף ב כתב ושאלתי זאת לפני רבות בשנים להגר"י הוטנר זצ"ל ואמר שעליו להתישב בדבר.
- ❖ לימים כאשר השתחרר מהשבי בממלכת ירדן לאחר שהיה כלוא במטוס החטוף כתב לי שהיה לו אז זמן לחשוב בזה
- ❖ והביאור הוא: דהריגת כל עם ישראל הוא בגדר חילול ה' וכדכתיב בקרא (במדבר יד) והמתה את העם הזה כאיש אחד ואמרו הגויים מבלתי יכולת ה' וגו' ולמנוע חילול ה' מותר לעבור אפילו בגילוי עריות.
- ❖ ודבריו היו אצלי חידוש רב שוב לאחר זמן ראיתי שכבר מובא כן מפי השמועה מאת מרן החזו"א ז"ל (פאר הדור ח"ג עמוד קפה) דחילול שם שמים דוחה אף ל ג' העבירות החמורות.
- ❖ הרב קוק השיב שלשיטתו, שהמקור להתיר עברות להצלת כלל ישראל הוא בדין 'הוראת שעה', אין צורך ללמוד מיעל ואסתר, וכשם שבכל הוראת שעה מתירים גם עברות שיש בהן מעשה בידיים, למעט עבודה זרה, כך יש להתיר כל עברה, בין אין בה מעשה בידיים ובין יש בה מעשה בידיים, להצלת כלל ישראל.

תבורך מנשים יעל

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

❖ **יעל** – בספר שופטים (ה, כז) מסופר על יעל **אשת** חבר הקיני, שבכדי להציל את עם ישראל, נטמאה לסיסרא ולאחר מכן הרגה אותו. כפי שדרשו חז"ל (נזיר כג, ב) מהפסוק **"בין רגליה פָּרַע נָפֶל שָׁכָב בין רגליה פָּרַע נָפֶל בְּאֶשֶׁר פָּרַע שָׁם נָפֶל שְׂדוּד"**, כי **"שבע בעילות בעל אותו רשע באותה שעה"**. ועל מעשה זה נאמר:

"תְּבֹרַךְ מְנָשִׁים יַעֲלֵ אֵשֶׁת חֵבֶר הַקִּינִי מְנָשִׁים בְּאֶהֱל תְּבֹרַךְ, מאן נשים שבאהל, שרה, רבקה, רחל ולאה". ועוד אמרו שם: **"כל טובתם של רשעים אינה אלא רעה אצל צדיקים**, שנאמר (בראשית לא, כט) **הַשָּׂמֶר לָךְ מִדָּבָר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע**. בשלמא רע שפיר, אלא טוב אמאי לא, אלא לאו שמע מינה טובתו רעה היא, שמע מינה". ופירש רש"י: **"תבורך**, על שעשתה עבירה לשמה כדי להתיש כוחו של אותו רשע כדי שתהא יכולה להורגו". וכתב המהרש"א (מגילה טו, א):

"יעל זינתה בקולה, דכתיב בה (ד, יח) **וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנִי סוּרָה אֵלַי**, שעל ידי **דיבורה וקולה תבעה סיסרא לזנות**, כמו שנאמר בין רגליה פָּרַע נָפֶל שָׁכָב גו', כמפורש במסכת נזיר".

❖ המאירי, לשיטתו, שאין היתר משום **"קרקע עולם"**, כאשר הבעילה לא נעשית בעל כורחה, חידש כי מותר להיבעל לצורך הצלת רבים: **"ואם תשיבני יעל שנשמעה לסיסרא אף ברצונה**, כמו שאמרו שבע בעילות בעל אותו רשע שנאמר בין רגליה כרע וכו', **הצלת רבים שאני**.

מעלת הרצון למסירות נפש למען עם ישראל

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

- ❖ בספרים מבואר שהנכונות למסור את הנפש (אפילו שבפועל נשאר חי) היא עניין עמוק במהות עם ישראל, והיא פועלת פעולה עצומה על האומה כולה. ראוי להתבונן מעט בעניין זה.
- ❖ הרגע העמוק ביותר במהלך היום הוא רגע קריאת שמע, קבלת עול מלכות שמיים באומרנו "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֶחָד-לֵהֲיִנוּ ה' אֶחָד". וברגע השיא, באומרנו שה' אחד, שאין עוד מלבדו, צריך האדם לכוון למסור את נפשו על אחדות ה'.
- ❖ כמו שכתב המשנה ברורה סימן ס"ק ג - שיכוין בשעה שהוא קורא את שמע לקבל עליו עול מ"ש להיות נהרג על קידוש השם המיוחד דזהו בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך ועל זה אמר הכתוב כי עליך הורגנו כל היום :
- ❖ דבר זה מלמד שיש קשר עמוק בין העובדה שאין עוד מלבדו יתברך ובין מסירות הנפש.
- ❖ כדי להבין זאת יש להתבונן במסירות הנפש. לכאורה יש לשאול על מסירות נפש, הלא אין דבר יותר יקר מהחיים, אז כיצד אפשר לוותר עליהם לטובת דבר אחר?

מעלת הרצון למסירות נפש למען עם ישראל

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

- ❖ בספרים מבואר שהנכונות למסור את הנפש (אפילו שבפועל נשאר חי) היא עניין עמוק במהות עם ישראל, והיא פועלת פעולה עצומה על האומה כולה. ראוי להתבונן מעט בעניין זה.
- ❖ שער הכוונות - דרושי כוונות קריאת שמע דרוש ו פירוש תיבת ישראל
- ❖ אך עתה בזמנינו בעו"ה אין יכולת לעשות זווג כתיקונו למעלה ולסיבה זו הקץ מתארך וכמעט רוב הרעות והצרות הבאות על האדם באות לסיבה זו.
- ❖ אמנם עכ"ז יש קצת תיקון במה שנמסור נפשינו על קדוש השם בכל לב כי ע"י כן אפילו אין בנו שום מע"ט והרשענו עד להפליא הנה ע"י מסירת נפשינו להריגה מתכפרים עונותינו כולם ויש בנו יכולת לעלות עד אימא עלאה כמ"ש חז"ל גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד

המסירות היא התכללות באחד

- ❖ התשובה טמונה בהבנת מהות החיים : החיים האישיים שלנו הם שביב וניצוץ מחיים גדולים יותר, הנשמה שלנו היא חלק א-לוה ממעל, ניצוץ מאור ה'.
- ❖ מכאן יובן שמסירות נפש אינה ביטול ואובדן של האדם, אלא חזרה והתכללות שלו במקור שממנו הוא בא, בה' יתברך. כל אדם מישראל הוא שביב וניצוץ מאור ה', ומסירות הנפש היא תנועת ההתבטלות וההתכללות של השביב במקור שממנו בא, התמזגות של ה'חלק' ב'כול'.
- ❖ זוהי חזרה של הנשמה אל צור מחצבתה והתכללות שלמה בה. על כן יובן שמסירות נפש אינה אובדן החיים וביטולם אלא תגבורת של חיים, כי אין להשוות כלל את חיי היחיד לעוצמת החיים האין-סופיים שבמקור הא-לוהי.
- ❖ לאור זאת נבין את הקשר בין מסירות נפש לקריאת שמע : בשעה שאנו אומרים ה' אחד, שאין עוד מלבדו, אנו אומרים שאין דבר חוץ ממנו, והכול נכלל באורו יתברך. אך הלא אני עומד נפרד ממנו, אז כיצד אין עוד מלבדו? על כן באה תנועת מסירות הנפש, שבה אני למעשה אומר שאינני נפרד ממנו, אני חלק ממנו, חוזר ונכלל בו. חיי אינם מחוץ לשירה הא-לוהית האדירה, מחוץ לגילוי ה' ולהופעתו בעולם.

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

מעלת הרצון למסירות נפש למען עם ישראל

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

- ❖ כיוצא בדבר, מסירות הנפש של חיילי ישראל למען עם ישראל היא סוד התמזגות האדם במקור שממנו בא.
- ❖ סוד העניין הוא שכל אחד ישראל הוא שביב וניצוץ מהשלהבת הגדולה, הנשמה הכללית של עם ישראל, שהיא אור השכינה, כנסת ישראל, שורש נשמות ישראל. כמו תאים בגוף כללי וגדול.
- ❖ במובן זה מסירות הנפש של היחיד למען עם ישראל היא תנועת התבטלות של הפרט במקור שממנו בא, של הנשמה הפרטית בשורש הכללי שממנו נחצבה. מסירות הנפש היא התנועה העמוקה ביותר הבאה מתוך הרגשת עצמו כתא ושביב בגוף גדול, ובגללה הוא חש בכל עומק ישותו רצון למסור את חייו הפרטיים למען הדבר הגדול, שהוא עם ישראל.
- ❖ על כן רגעי מסירות הנפש מרוממים את האדם אל סוד פנימיותו, לחוש שביב מהשכינה, וממילא כל גלי האור הרבים של השכינה הומים וגואים ומתגלים באדם, והוא מתמלא עוצמות חיים אדירות שאין להן משל ודוגמה מרגש וממחשבה שמקורם בחיים הפרטיים.

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

מעלת הרצון למסירות נפש למען עם ישראל

❖ כמו שלגבי מסירות נפש למען קידוש שמו – עצם הרצון פועל המון

בבריאה (ראה בדרך ה'), ונחשב לאדם כאילו מסר נפשו.

❖ כך גם עצם הרצון למסור נפשו למען עם ישראל – פועל תיקון עצום

בבריאה. ונחשב לאדם כמצווה גדולה מאוד.

❖ כשחייל רץ בשדה הקרב הוא מבטל את ישותו הפרטית במקור שממנו בא, באור השכינה, כמו טיפה המתמזגת בים. ביטול זה מרומם אותו ממדרגת יחיד אל המדרגה העליונה של עם ישראל. לכן אור השכינה מתעצם בו ומסייע לו במלחמה, מרומם אותו על במותי ארץ ונוסך בו רוח גבורה אדירה, שמירה א-לוהית עליונה המסייעת לו במלחמה, שהיא מלחמת ה'.

קדושת הגיבורים

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

- ❖ זוהי הסיבה שאותם גיבורים אדירים, קדושי עליון, שמסרו נפשם בפועל במלחמה, פועלים רבות על האומה כולה.
- ❖ הם התמזגו לחלוטין באור השכינה, בנשמה הכללית של האומה. לכן "אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם" (בבא בתרא י ע"ב).
- ❖ ברייה היא ישות פרטית, והרוגי מלכות אינם פרטים, אלא העם כולו מאיר בהם, פעימות הלב של האומה כולה, הם-הם פעימות הלב שלה, התעלו ממדרגת יחידים להיות צוררים בצרור החיים. 'צרור' הוא הכוח המחבר את כולם יחדיו, זוהי השכינה, "צרורא דלעילא דביה חיי כולא".
- ❖ פעולת גיבורים אלו אדירה עד מאוד בשורש הנשמות. הם מעוררים את העם כולו ומחברים אותו בכל עוז אל נשמתו וייעודו, צוררים בצרור החיים את כל העם ומחזירים אותו אל הודו והדרו, גבורתו וקדושתו.
- ❖ זכותם תגן על כל ישראל, ובזכותם ישמור ה' על כל חיילינו וכל ישראל ויעטרנו בעטרת ניצחון וכתר ישועה במהרה. שנזכה כולנו לקדש את השם בחיים טובים וארוכים ולראות במהרה בגאולה השלמה, אמן ואמן!

מסוגלים לעשות פעולה כזאת של מסירות נפש] וראו עוד דברי הרבי מלובביץ [שיחות קודש ח"ב ע' 625 ואילך]: הנני חוזר על דברי הברורים – מבלי הבט על כל המלעיגים – [אודות] אנשי הצבא שטסו לאוגנדה להציל את החטופים וה' הצליחם במשימתם. **עשרות החיילים אשר חלקם בעולם-הבא בלי שום ספק,** משום שסיכנו חייהם להצלת יהודים כמובן ממאמרי חז"ל (תענית יח, ב – בנוגע לולינוס ופפוס. ועוד בכמה וכמה מקומות. ואכ"מ). המדובר ביהודים בעלי זכות גדולה שאין כמוה – שלא ביקשו כבוד, לא קיבלו שכר, מהם צעירים שלא מכבר נישאו וכן כאלה שטרם נישאו, הם טסו אלפי מיל ובדעת עצמם ומרצונם הטוב יצאו להציל עשרות יהודים מהיפך-החיים לחיים, והראיה הכי טובה שה' יתברך הצליח בידם, ואותם למעלה ממאה חטופים נמצאים עתה במקום בטוח. ואין לך נס גדול מזה בתקופה האחרונה! ורחמנות גדולה על אלה שברצונם להעלים ולהסתיר את

דור שכולו זכאי

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

- ❖ שער הכוונות - דרושי כוונות קריאת שמע דרוש ו פירוש תיבת ישראל
- ❖ אך עתה בזמנינו בעו"ה אין יכולת לעשות זווג כתיקונו למעלה ולסיבה זו הקץ מתארך וכמעט רוב הרעות והצרות הבאות על האדם באות לסיבה זו.
- ❖ אמנם עכ"ז יש קצת תיקון במה שנמסור נפשינו על קדוש השם בכל לב כי ע"י כן אפילו אין בנו שום מע"ט והרשענו עד להפליא הנה ע"י מסירת נפשינו להריגה מתכפרים עונותינו כולם ויש בנו יכולת לעלות עד אימא עלאה כמ"ש חז"ל גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד.
- ❖ ספר פרי עץ חיים - שער הקריאת שמע - פרק יב
- ❖ ואמנם על כל זה יש קצת תיקון, במה שנמסר עצמינו על קדושת השם בכל לב, כי ע"ז אפילו נהיה ח"ו היותר רשעים שבעולם, הנה ע"י קידוש השם ומסירת נפשינו בכל לב ובכל נפש אנו צדיקים גמורים.

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

הרבי מלובביץ' למעלה מתלמוד תורה

- ❖ מעלת מסירות נפש על קידוש השם, היא אכן למעלה מכל לימוד תורה והוראה לרבים, וגדולה היא אפילו מכתובת חיבור מופלא כמו 'ישולחן ערוך'.
- ❖ כי כשאדם מישראל נהרג על קידוש השם, זו מסירות נפש על עצם היותו יהודי, והרי הוא 'חלק אלוה-ה ממעלי' - אחד עם הקב"ה ממש, יותר מאשר התאחדות התורה עם הקב"ה.
- ❖ התורה היא הכתובה המקשרת בין ישראל לאביהם שבשמים. עם אחד בלב אחד הכולל בסגולתו את כל י"ב שבטי י-ה.

תחלת מדרגות הנבואה

- ❖ ספר מורה הנבוכים חלק ב פרק מה המדרגה א
- ❖ תחלת מדרגות הנבואה, שילוח לאיש עזר אלהי שיניעו ויזרזו למעשה טוב גדול, כהצלת קהל חשוב מקהל רעים, או הציל חשוב גדול, או השפיע טוב על אנשים רבים, וימצא מעצמו לזה מניע ומביא לעשות, וזאת תקרא רוח ה',
- ❖ והאיש אשר ילוח אליו זה הענין יאמר עליו שצלחה עליו רוח ה', או לבשה אותו רוח ה', או נחה עליו רוח ה', או היה עמו ה', וכיוצא באלו השמות,
- ❖ וזאת היא מדרגת שופטי ישראל כלם אשר נאמר בהם על הכלל, והתבאר זה בפרט בקצת השופטים והמלכים, ותהי על יפתח רוח ה', ונאמר בשמשון ותצלח עליו רוח ה', ונאמר ותצלח רוח אלהים על שאול כשמעו את הדברים,
- ❖ ודע שכמו זה הכח לא נבדל ממשה רבינו מעת השיגו לגדר האנשים, ולזה התעורר להרוג את המצרי, ולמנוע הרשע משני הנצים, ומחוזק זה הכח בו עד שאחרי פחדו וברחו והגיעו למדין והוא גר ירא, כאשר ראה מאומה מן העול לא משל בעצמו מהסירו ולא יכול לסובלו, כמו שאמר ויקם משה ויושיען.

התהליך שלנו

השפעת הסביבה

ראו כמה נאים מעשיו

הנשמה מחפשת

התהליך

חייר ק

בחיים הרגילים אסור

מלחמה שאני

להציל חייל במקום סכנה

- ❖ שויית ציץ אליעזר חלק יב סימן נז
- ❖ ונשאלתי מה יהא הדין בזה במלחמה, אם חייל מחויב או רשאי להכניס את עצמו בספק סכנה כדי להציל את חבירו החייל מסכנה ודאית, כגון שמוטל פצוע בשטח מסוכן וחשוף לאויב ואם לא ימהר ויחיש להוציא אותו מהשטח ימות בודאי מפצעיו, וכל הדומה לזה.
- ❖ בהתחלה הוא כותב שהיה ראוי לאסור – שאין לאדם היתר להיכנס לסכנה בשביל הצלת חבירו. משום דספיקא דידיה עדיף מודאי דחבריה.
- ❖ אבל לאחר העיון נראה דיש לומר דבמלחמה שאני, וכשם שהותרה עצם המלחמה למסיבותיה ולמשימותיה ולהכניס בסכנה עם רב, כך אחת מהלכותיה היא שכל או"א מאנשי הקרב מחויב למסור את נפשו להציל את משנהו מסכנה שנקלע בה מגרמת המלחמה.

היתר מלחמה

❖ יעוין בשבועות ד' ל"ה ע"ב דאיתא: מלכותא דקטלא חד משיחא /משיתא/ בעלמא לא מיענשא. ובתוס' שם ד"ה דקטלא שמבארים דבהוצאת למלחמת הרשות קאמר ע"ש.

❖ וכמו"כ יעוין בספר שו"ת אמרי אש חיו"ד סי' נ"ב שנשאל אם מותר למצוא גבר אשר בעד רצי כסף יחפוץ ללכת אל הצבא וכו' ובדברי תשובתו מבאר דהיוצא למלחמה מדעת עצמו אין דינו כמאבד עצמו לדעת ח"ו דא"כ ה' מלחמת רשות כמוסר עצמו לסכנה ועובר על ונשמרתם, ולא ה' אדונינו דוד המע"ה מרבה במלחמת הרשות וכו' הרי דמותר ללחום מלחמת הרשות ומשמע מן הסתם אף על פי שאין אורים ותומים כמו בבית שני שחסרו או"ת, ואף גם בזמן שה' או"ת לא יצאו מספק סכנה דהרי כל היוצא למלחמת וכו' וכן בזמן בית שני נראה דלא נמנעו מלכי בית חשמונאי הכשרים לצאת למלחמה לרוחה וכו' עיין שם.

❖ והנצי"ב ז"ל בפירושו עה"ת (בבראשית ט' - ה') מסביר ענין זה בפ"י הכתוב מיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם וז"ל: פירש הקדוש ברוך הוא אימתי האדם נענש בשעה שראוי לנהוג באחוה, משא"כ בשעת מלחמה ועת לשנוא אז עת להרוג ואין עונש כלל כי כך נוסד העולם וכדאיתא בשבועות מלכותא דקטלא חד משיחא לא מיענשא, ואפי' מלך ישראל מותר לעשות מלחמת הרשות אף על גב שכמה מישראל יהרגו עי"ז עכ"ל ויעו"ש גם בהרחב דבר.

סיכום

הייתר מיוחד במלחמה

מיד איש אחיו - באחוה

עת להרוג

סיכום

הלכות ציבור והנהגתו

תיקון המדינה והנהגתה

למסור נפש למען החבר

היתר מלחמה

- ❖ ועוד יעוין בשו"ת משפט כהן ס"י קמ"ג (בסוף הסיי) שמגדיר בדומה לזה, והוא, שעניני הכלל דמלחמות יוצאים הם מהכלל דוחי בהם, שהרי גם מלחמת רשות מותרת היא ואיך מצינו היתר להכניס נפשות רבות בסכנה בשביל הרוחה, אלא דמלחמה והלכות צבור שאני וכו' ואי אפשר ללמוד מזה למקום אחר עיין שם.
- ❖ למדנו מזה ב' הגדרות הא דמלחמה שאני, הא', מפני שכך נוסד העולם, והב' מפני דהלכות צבור והנהגת המדינה שאני,
- ❖ ובאמת מצינו שעוד ב' גאוניס כבר כתבו להגדיר בכזאת, בשו"ת חתם סופר חחו"מ ס"י מ"ד מסביר דברי הגמ' בשבועות הנ"ל מפני שיש בזה משום תיקון המדינה וצורך הנהגתה ע"ש,
- ❖ ובשו"ת שם אריה חיו"ד ס"י כ"ז מסביר זאת מפני שהוא מנהגו של דבר וכותב בתוך דבריו בלשון וכן בכל דבר שהוא צורך העולם כמו לרדת במלחמה דהוי ודאי סכנה שרי ואף במלחמת הרשות עיין שם.
- ❖ ומכיון שכן מסתבר לומר, דכשם שאי אפשר ללמוד מהמותר במלחמה למקום אחר, כך אי אפשר גם ללמוד מהאסור במקום אחר לגבי מלחמה, וכשם שהכלל של וחי בהם לא חל במלחמה, כך הכלל של חיין קודמים ג"כ לא חל במלחמה אלא כאיש אחד מחויבים למסור כאו"א את נפשו בעד הצלת חיו של משנהו, ונכנס זה ג"כ בכללי הלכות ציבור והנהגת המדינה ותקנתה.

כלל ישראל

הבסיס לכל האתיקה הצבאית

❖ תפישה זו, של ראית עם במלחמה כגוף אחד הנאבק על נפשו הקולקטיבית, צריכה, להיות הבסיס ל'אתיקה צבאית' יהודית על כל סעיפיה ולחינוך הלוחם על פיה גם בנושאים אחרים.

❖ ראיית הפרט את עצמו כאיבר פעיל ובעל משמעות באומה (ולא חלילה כבורג בה), שמשימתו במלחמה ובהכנות לה היא לעשות כמיטב יכולתו במסגרת תפקידו למען קיומה ורווחתה, היא הבסיס לכל הערכים הראויים לצה"ל של "דבקות במשימה וחתירה לנצחון", "אחריות", "אמינות", "רעות", "שליחות" (בלשון "רוח צה"ל") וכדומה.

❖ רק מתוך הכרה, שיש ערכים גדולים וחשובים מאשר רצונותיו וקיומו של היחיד, ורק מתוך הכרה, שהפרט הוא רק חלק קטן מישות גדולה יותר, שתחילתה הרבה לפני לידתו ואחריתה הרבה אחר שיחדל, ורק מתוך הכרה שמחובתו לתרום את חלקו למען קיומה ולמען מימוש יעודה וערכיה של ישות זו, אפשר ונכון לפתח את רוח הלחימה.

חייל שלא במלחמה

❖ שאלה : חייל נפגע שלא בשדה הקרב ממש ע"י שעלה על מוקש, או שנורתה עליו אש באחד המקומות הרחוקים משדה הקרב, ויש חשש שאם הוא יחלץ לעזרתו יכניס עצמו בסכנה, האם גם בכה"ג יש עליו חיוב ואין הכללים של "וחי בהם" ו"חייד קודמים" תופסים או לא?

❖ בקובץ "תושבע"פ"י^[54] במאמרו של הרב אבידן שליט"א : בעלמא אין היחיד מחוייב למסור עצמו למען הצלת הכלל – דרך במלחמה כיון שזוהי **חובה המוטלת על הציבור כולו** ולא חובת היחיד,

❖ ע"כ "כאשר הסכנה ליחיד אינה נובעת מהסכנה לציבור ואין מקורה בסכנת המלחמה. אלא בסכנה צדדית שאינה משותפת לציבור, וכדרך שכתב על הגולה הנמצא בעיר מקלטו. שאינו חייב לצאת אף להביא לתשועת העם. מאחר שהסכנה האורבת לו מגואל הדם היא סכנה פרטית ולפיכך אינו חייב למסור נפשו. אולם כאשר קיימת סכנה לכלל והיא משותפת לכל העם שבודאי יש חובה להסתכן למען הצלת העם, שאם לא כן לא מצאנו ידינו ורגלינו במלחמה".

יושבי ארץ ישראל

הנשמה מחפשת

התה

הגרש"ז אויערבך

טובי העיר = כופין להציל בסכנה

- ❖ בידי המלך ונציגי הציבור לכוף אפוא את הציבור לצאת למלחמה, ולא רק נגד אויבים אנושיים, אלא גם כדי להגן על הציבור מפני איתני טבע,
- ❖ וכמו שכתב הרש"ז אוירבך (מנחת-שלמה ח"ב סי' פב אות יב): "כשציבור נרדפים מדובים ואריות אשר צריכים להילחם אתם ולגרשם - אפשר דלבד ממאי דחשיב הצלת נפשות ומצוה על כל אדם לחלל שבת וכדומה בכדי להציל,
- ❖ אפשר דחשיב נמי כמלחמת מצוה, ואף שאין לנו מלך ובית דין - מכל מקום יכולין טובי העיר לכוף ולסכן בכך חיי אנשים כמו במלחמות [אפילו בכהאי גוונא שהיחיד לא היה חייב משום הצלת נפשות]."

הנשמה מחפשת

תודה

someone@example.com